

έναντίας αὐτήν· διότι, ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν ζητούντων τὴν μεταρρύθμισιν εἶναι σμικρότατος ὥς ἐν Ἑλλάδι, τῶν δὲ ποριζομένων ὠφελείας ἀπὸ τῆς ἀτελείας ἢ τῶν καταχρήσεων τοῦ παροδεδιγμένου συστήματος, καὶ συντελούντων ἐπομένως εἰς τὴν συντήρησιν αὐτοῦ, μέγιστος.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἄρα ἠθέλομεν συστήσει θερμῶς εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν γεωργίαν, καὶ μάλιστα εἰς τὰς δημοτικὰς Ἀρχάς, καθήκον ἐχούσας νὰ φροντίζωσι καὶ περὶ τῆς ὑγείας τῶν δημοτῶν καὶ περὶ τοῦ καλλωπισμοῦ τῶν δῆμων, τὴν δειδροκομίαν, καὶ πρὸ πάντων τὴν τῶν λεγόμενων ἄγρίων, ἅτινα συντελοῦσιν οὐσιωδῶς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἀμφοτέρων τούτων τῶν σκοπῶν. Τὰ δάση τῆς Ἑλλάδος, ὥς τὰ τῆς Εὐρυτανίας καὶ τὰ τῆς Ἠλίδος, περιέχουσι πολλὰ καὶ ὠραία δένδρα, καὶ ἡ μεταφορὰ καὶ μεταφύεσις αὐτῶν, ὅσον μεγάλα καὶ ἂν ᾖσι, δὲν εἶναι ἀκατόρθωτος. Πρὸς τοῦτο καταχωρίζομεν ἐν ταῦθα εἰκόνα παριστάσασαν τὴν μετακόμισιν δένδρων. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον οἱ Γάλλοι μετέφερον τὸ παρελθὸν ἔτος ὀλόκληρον κήπον βοτανικόν, ἡλικίαν ἱχόντα μιᾶς σχεδὸν ἑκατονταετηρίδος, ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἄλλο μέρος τῆς Τουλόνης.

N. Δ.

ΚΑΡΦΙΤΣΑ ΚΑΙ ΒΕΛΟΝΗ.

Μία Καρφίτσα καὶ μία Βελόνη ἦσαν γειτόνισσαι μέσα εἰς ἓν καλαθάκιον ἐργαχείρου· καὶ ἐπειδὴ καὶ αἱ δύο ἦσαν ἀργαί, ἤρχισαν νὰ φιλονεικῶσιν, ὥς φιλονεικοῦν πάντοτε ὅλοι οἱ ἀργοί.

— Ἦθελα νὰ ἡξεύρω, εἶπεν ἡ Καρφίτσα, διὰ τί πρᾶγμα εἶσαι καλὴ, καὶ πῶς ἔχεις τὴν ἀπαίτησιν νὰ φαίνεσαι καὶ οὐ εἰς τὸν κόσμον χωρὶς κεφαλὴν;

— Κ' εἰς σὲ παρακαλῶ, εἰς τί χρησιμεύει ἡ κεφαλὴ, ἀπεκρίθη μὲ πικρίαν ἡ Βελόνη, ἂρ' οὐ δὲν ἔχη ὀμμάτιον;

— Κ' εἰς τί χρησιμεύει ἓν ὀμμάτιον, ἐνανέλαθεν ἡ Καρφίτσα, ἔταν μάλιστα ἔχη πάντοτε κατὶ τι μέσα;

— Ἐγὼ εἶμαι δραστηριωτέρα, καὶ κάμνω περισσότεράν ἐργασίαν ἀπὸ σέ, εἶπεν ἡ Βελόνη.

— Ναὶ πλὴν δὲν θὰ ζήτης πολὺ, ἀπεκρίθη ἡ Καρφίτσα, διότι ἔχεις πάντοτε ῥάχμα εἰς τὸ πλευρόν σου.

— Εἶσαι κοκερρόζικον καὶ λιγυσμένον ὄν! εἶπεν ἡ Βελόνη.

— Καὶ οὐ εἶσαι τόσο ὑπερήφανος, ὥστε δὲν ἡμ-pορεῖς νὰ λιγύσης χωρὶς νὰ συντρίψης τὴν ῥάχιν σου.

— Θὰ σοῦ πετάξω τὴν κεφαλὴν ἂν μὲ προσβάλῃς ἄλλην φορὰν.

— Θὰ σοῦ πετάξω τὸ ὀμμάτιον ἂν μ' ἐγγίσῃς ἐνθυμήσου ὅτι ἡ ζωὴ σου κρέμαται ἀπὸ μίαν μόνην κλωστήν! εἶπεν ἡ Καρφίτσα.

Ἐνῶ δὲ ἐμαλλοκάπουν, μικρὸν κοράσιον εἰσελθὸν, ἐπῆρε τὴν Βελόνην καὶ ἤρχισε νὰ ῥάπτῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ

μετ' ὀλίγον ἐρύντριψε τὸν ὀφθαλμόν της, ἐπῆρε τὴν Καρφίτσαν, καὶ δέσαν τὴν κλωστήν περὶ τὸν λαιμόν της, ἐπροσπάθησε νὰ ῥάψῃ. Πλὴν δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα, καὶ ἐξεκόλλησε τὴν κεφαλὴν της· τότε ἔρριψε καὶ αὐτὴν εἰς τὰ σαρώματα πλησίον τῆς συντριμμένης Βελόνης.

— Ἀξιόλογα εἶμεθα ἐδῶ, εἶπεν ἡ Βελόνη.

— Τώρα δὲν ἔχομεν πλέον νὰ φιλονεικῶμεν διὰ τίποτε, ἀπεκρίθη ἡ Καρφίτσα· φαίνεται ὅτι μὲ τὴν δυστυχίαν μᾶς ἦλθε καὶ ἡ γνῶσις.

— Κρίμα ὅτι δὲν μᾶς ἦλθε προτῆτερα, ἐνανέλα-θεν ἡ Βελόνη! Πόσον ὀμοιάζομεν τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι φιλονεικοῦν διὰ τὰ εὐτυχήματά των ἕως οὗ τὰ χάσουν, καὶ δὲν ἐνθυμοῦνται ὅτι εἶναι ἀδελφοὶ παρὰ ἑαυτοῦ πέσουν μαζῇ εἰς τὴν λάσπην, ὥς τὸ ἐπάθαμεν καὶ ἡμεῖς!

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ).

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΑΡΟΝΟΥ ΤΡΕΓΚ.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.)

(Ἰδε Φυλλ. Α'. σ. 718.)

Εἶχον ζήσει πολὺ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ πολλὰ εἶχον ἰδεῖν διὰ τοῦτο δὲν ἐπασχον ἀπὸ ἑλλειψιν ἰδεῶν. Τότερον δὲ συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως ἐπονέφερον εἰς τὸν νοῦν μου τὰ παλαιὰ τῆς ζωῆς μου συμβάντα, τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἀνθρώπων ὅσους εἶχον γνωρίσει ἄλλοτε, ὥστε ταῦτα πάντα ἔλαβον εἰς τὴν φαντασίαν μου σχέσιν καὶ ἀλληλουχίαν ὥς ἂν τὰ εἶχον ἐκθέσει ἐγγράφως ἐν ᾧ συνεβαῖνον. Ἡ δὲ συνήθεια τόσον ἐτε-λειοποιήσε τὴν διανοητικὴν ταύτην ἀσκήσιν μου ὥστε ἰδυνάμην νὰ συνθέτω δημηγορίας, μύθους, ᾠδὰς, σα-τύρας, καὶ ν' ἀπαγγέλλω τὰς συνθέσεις μου ταύτας μεγαλοφώνως. Εἰς τοσοῦτον βαθμὸν δὲ εἶχον ταμειύ-σει τὰς αὐτοσχεδιάσεις μου ταύτας εἰς τὴν μνήμην μου, ὥστε πολλὰ ἔτη μετὰ ταῦτα ἰδυ-ήθην νὰ γράψω αὐτάς, καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ συντάξω δύο ὀλοκλήρους τόμους. Ἀφ' οὗ δ' ἔλαβόν τινα εὐκολίαν εἰς τὴν γύ-μνασιν ταύτην, πολλαὶ ἡμέραι, οἷτινες ἄλλως ἤθε-λον μοὶ φαίνεσθαι βεβαίως ἀνυπόφοροι, παρήρχοντο ὥς λεπτὰ ταχύπτερα. Καὶ ἐν τῇ φυλοκῇ μου δὲ προσέτι τὰ προϊόντα ταῦτα τοῦ ἐργηγοῦντος νοός μου μοὶ περιποιοῦν πολλῶν τὴν φιλίαν καὶ τὴν ὑπόληψιν· ὥστε ἐξ αἰτίας αὐτῶν κατώρθωσα νὰ λάβω εὖως, χάρτην, καὶ τέλος καὶ αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν μου. Πρὸς παραγωγὴν δὲ αὐτῶν εἶχον ἀποκτήσει τὴν ἀ-ναγκαίαν ἱκανότητα διὰ τῆς ἐπιμελείας ἢ κατέβαλ-λον ὅταν ἦμην νέος. Διὰ τοῦτο προτρέπω ὅλους τοὺς νέους μου ἀναγνώστας νὰ εἶναι ἐπιμελεῖς καὶ νὰ σπεύδωσι ν' αὐξάνωσι τὰς γνώσεις των ἐπὶ τῆς νεό-τητός των. Πλούτη, τιμαὶ καὶ εὐνοια δύνανται νὰ θαψιλεύωνται ὑπὸ τῶν μοναρχῶν καὶ εἰς τοὺς ἀναξίω-

τέρους· καὶ οἱ δόντες μονάρχαι δύνανται καὶ ν' ἀφαιρέσωσιν, οἱ εἰπόντες νὰ ἀναίρῃσωσιν, οἱ ἀναβιβάζωσιν νὰ καταβιβάζωσι. Σοφίαν ὅμως καὶ ἀρετὴν οὐδεὶς μονάρχης δύναται οὔτε νὰ δώῃ οὔτε νὰ ἀφαιρήσῃ καὶ τῶν αὐθιξατέρων ἢ ἐξουσίᾳ δὲν ἔχει λαβὴν ἐπ' αὐτῶν.

Πόσον σαφῶς διέταξεν ἡ πρόνοια ὥστε τὰ δῶρα τῆς γνώσεως, τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἐργατικότητος, ἃ ἡμεῖς μόνον μαρ δόξαμεν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς νὰ μὴ δύνανται νὰ μᾶς ἀφαιρῶνται ὑπὸ τῶν ἄλλων! ἐν ᾧ ὅ,τι μᾶς χορηγοῦσιν οἱ ἄλλοι, εἶναι ὡς ὄνειρον σκία, διαλυομένη πολλὰς ἄλλας περιστάσεις τις μᾶς ἐξυπνήσῃ. Ἡ ὁργὴ τοῦ Φριδερίκου ἐδύνατο νὰ καταστρέψῃ λεγεῶνας καὶ νὰ ἐξολοθρεύῃ στρατούς· ἀπ' ἐμοῦ ὅμως δὲν ἠδύνατο ν' ἀφαιρήσῃ τὸ αἰτήρημα τιμῆς, τῆς ἀθωότητος, καὶ τὴν γλυκεῖαν αὐτῶν ἀμοιβὴν, τὴν εἰρήνην τοῦ πνεύματος, οὐδ' ἐδύνατο νὰ καταβάλῃ τὴν καρτερίαν καὶ τὴν εὐθυμίαν μου. Ἐπὶ τοῦ δικαίου μου στηριζόμενος, ἠψήρουν τῆς δυνάμεώς του, εὗρισκον ἐν ἐμαυτῷ τρόπους ἀντιστάσεως κατ' αὐτοῦ, καὶ τέλος ἐνίκησα, καὶ προέκυψα εἰς τὸν κόσμον πάλιν ὡς μάρτυς τῆς καταδυναστευθείσης ἀρετῆς.

Νέοι, ἔστε ἐργατικοί, διότι διὰ τῆς ἐργατικότητος μόνον δύνασθε ν' ἀπολαύσετε τῶν θεσχυρῶν, ὅσους εἰς περιέγραψα. Ἡ ἐργασία ὑμῶν θ' ἀνταμείβῃ αὐτὴ ἐαυτήν. Ἐπειτα δὲ, ἂν ἐπέλθῃ δυστυχία, καὶ αἱ δεινότηται ἀκόμη τῶν συμφορῶν, ἀποσπεσάτε πρὸς τὸ παράδειγμα μου καὶ μεμνηστέ· ἢ καὶ ἂν ἀπορῶγητε τοιαύτης τύχης φορέας, πάντοτε ταμειεύετε σοφίαν, ὅπως κατὰ τὸ γῆρας ὑμῶν δραπετῇ εὐτυχίαν καὶ εὐχαρίστησιν.

Τὰ ἔτη διήρχοντο ὡς ἡμέραι τοῦ λοιποῦ ἐν τῇ φυλακῇ μου, ἐκτὸς τῶν στιγμῶν μόνον, ὅταν ἀναλογιζόμενος τὸν μέγαν κόσμον καὶ τὰς πράξεις μεγάλων ἀνδρῶν, ἠθελνόμην ἀναρρομένην τὴν φιλοδοξίαν μου, καὶ ὅταν βλέπων τὰς αἰσχράς μου ἀλύτεις καὶ τὴν ἐλπίσιν μου κατὰστάτην, ὡς εἰρουμένη ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἔδλεπον ὅλας τὰς ἀποπειράς μου ἀλυσιτελεῖς καὶ ἀσκόπους.

Τρεῖς περίπου ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἀπόπειράν ἐκείνην τῆς δραπέτευστός μου, ὁ ἀγχιθὺς Γερχάρδος ἐπανεῆλθε κατὰ πρῶτον νὰ φρουρήσῃ ἐμπρὸς τῆς εἰσόδου μου· καὶ ὁ φρουρὸς αὐτός, ὃν μετὰ τότες ἐπιμελείας ἔταττον εἰς φύλαξίν μου, ἦτον ἡ μόνη μένουσά μοι ἐλπίς σωτηρίας. Διότι ἀνὴρ συνδρομῆς ἐξωθεν πάντα μου ἐπιχειρήσις ἦτον ἐντελὴς ματαίᾳ.

Τὸ γιγαντιαῖον μου ἐκεῖνο τόλμημα τότεν ἐξέπληξε καὶ ἐρόβισε τοῦς δεσμοφύλακάς μου, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ μ' ἐπιτηρώσιν ἐπιμελέστατα. Τοῖς ἐφαίνετο δὲ θαυμάσιον πῶς, ἐννέα ἡμέρας μετὰ τὴν κάθειρξίν μου, ἐν δικαστήματι δεκαοκτῶ ὥρων, κατ' ὁρώμενα νὰ ἀνοίξω σχεδὸν ἐντελὴς φυλακὴν οἰκοδομηθεῖσαν ἐπίτηδες δι' ἐμὲ μὲ τοσαύτας ἐξασφαλίσεις καὶ προφυλάξεις, φυλακὴν ἣτις γενικῶς θεωρεῖτο ἀπόρητος.

Μόλις δὲ κατέλαβεν ὁ Γερχάρδος τὴν θέσιν του, καὶ εὗρομεν τρόπον νὰ κοινωήσωμεν· διότι, ἰστάμε-

νος ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς εἰς τὴν κλίνην μου ἠδυνάμην νὰ φθάσω εἰς τὸν φωταγωγὸν τῆς φυλακῆς μου. Ὁ Γερχάρδος μοὶ περιέγραψε τῆς εἰσόδου μου τὴν θέσιν καὶ τὸ πρῶτον ἡμῶν σχέδιον ὑπῆρξε νὰ διορύξωμεν τὸ θεμέλιον, ὃ εἶχεν ἰδῇ οἰκοδομούμενον ὁ Γερχάρδος, καὶ δὲ ἦτον, ὡς ἐδεοαίου, βαθύτερον τῶν ὀσσεῶν ποδῶν.

Ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἀπαιτούμενον ἦταν χρήματα· ἄρεις λοιπὸν ὁ Γερχάρδος ἄλλον ἀντικαταστάτην του ἐπὶ τινὰ λεπτὰ εἰς τὴν θέσιν του, ἀπῆλθε, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιτρέψας ἔφερε χαρτίον, ὃπερ περιτυλίξας μὲ σιδηρόμιτον, ἐπέρασε διὰ τοῦ δικτυωτοῦ, προσέτι ἐν κηρίον, ὀλίγην ἀνημμένην ὕτταν, ἐν στυλίον κυροδόλου καὶ εἷα κάλαμον. Οὕτω λοιπὸν ἀπέκτησα φῶς· κεντήσας δὲ τὸν δάκτυλόν μου, ἐγραψα πρὸς τὸν πιστὸν φίλον μου, τὸν λοχαγὸν Ρουχάρδον εἰς Βιέννην, τῷ περιέγραψα συντόμως τὴν θέσιν μου, τῷ ἐπαμύνα ἀπόδειξιν παραλαβῆς τρισχιλίων φιορίνιων ἐπὶ τῶν εἰσδημάτων μου, καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ δαπανήσῃ χίλια φιορίνια ὅπως ἔλθῃ εἰς Γόμμερν, ἀτέχον μόνον δύω μίλια τοῦ Μαγδεβούργου, ὅπου ἦτον ἡ φυλακὴ μου νὰ φθάσῃ δὲ ἀφεύκτως τὴν 15 Αὐγούστου, ὅταν, περὶ αἰτίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, νὰ ἐξέλθῃ εἰς περίλατον μὲ ἐπιστολήν εἰς τὰς χεῖρας· καὶ τότε θὰ τὸν ἀπαντήσῃ ἄνθρωπος κρατῶν ἄμα κληροῦ εἰς αὐτὸν νὰ παραδώσῃ τὰ διςχίλια φιορίνια, καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς Βιέννην.

Γράψας τὸ χαρτίον, τὸ ἐπέδωκα εἰς τὸν Γερχάρδον ὡς τὸ ἐλαβῆ. τῷ ἔδωκα δὲ καὶ τὰς ὁδηγίας μου, καὶ αὐτὸς τὰς ἔδωκεν εἰς τὴν γυναῖκά του, ἣτις ἐλθοῦσα εἰς Γόμμερν, τὸ παρέδωκεν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Αἱ ἐλπίδες μου καθ' ἡμέραν ἀνεπτεροῦντο, καὶ ὅσκις ὁ Γερχάρδος ἐρρούρει παρ' ἐμοῖ, συνωμιλοῦμεν περὶ τῶν σχεδίων ἡμῶν. Ἡ 15 αὐγούστου ἔρθετεν, ἀλλὰ παρήλθον τινὲς ἡμέραι πρὶν ἐπανεῖλθῃ ὁ Γερχάρδος ὡς φρουρός. Ὅποιους δὲ παλμοὺς ἠσθάνθη· εἰς τὴν καρδίαν, ὅταν ἦλθε τέλος καὶ ἐκραξεν. «Ὅλα ἐν τάξει. Ἐπετύχαμεν!»

Τὸ ἐσπέραις ἐπανεῆλθε πάλιν, καὶ τότε ἠρξίσαμεν νὰ σκεπτώμεθα διὰ τίνος τρόπου ἐδύνατο νὰ μοὶ διαβιβάσῃ τὸ νόμισμα. Μὲ τὰς χεῖρας προσδεδεμένας εἰς ἰσχυρὰν σιδηρὰν ῥάβδον, δὲν ἐδυνάμην νὰ φθάσω εἰς τὸ παράθυρον δι' οὗ εἰσῆρχετο ὁ ἀήρ. Ἐπειτα δὲ ἦτον καὶ πολὺ μικρὸν αὐτό. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν ὅτι κατὰ τὴν προσεχῇ αὐτοῦ φρουρὰν ὁ Γερχάρδος ὄψει νὰ καθύρῃ τὸ δωμάτιόν μου, καὶ τότε νὰ μοὶ διαβιβάσῃ τὰ χρήματα ἐντὸς τοῦ ἀγγείου τοῦ ὕδατος. Τοῦτο καὶ κατωρθώθη. Ἀλλὰ πόσον ἐξέπληγην ὅταν ἀντὶ χιλίων εὐρὸν διςχίλια φιορίνια! διότι τῷ εἶχον ἐπιτρέψει νὰ διατηρήσῃ τὴν ἡμίσειαν ποσότητά ὡς ἀμοιβὴν τῆς πίστεώς του. Ἐκεῖνος ὅμως ἐκράτησε μόνον πέντε φλωρία, δι' ὁσχυριζόμενος ὅτι τῷ ἐφθενον.

Ἀγαθὲ Γερχάρδε! καὶ αὕτη ἦτον πράξις ἀπλοῦ στρατιώτου Πομερανῶ! πόσον σπάνια τὰ τοιαῦτα παραδείγματα! Ἐπὶ τὸ ὄνομά σου ἀείποτε ἠνωμένον μετὰ τοῦ ἰδικοῦ μου! Ζῆτι ἐν ὅτῳ ἡ μνήμη μου

ζῇ! Οὐδέποτε ἐν τῇ ἀστροφῇ μου μετὰ τῶν μεγάλων ἀπήτησα ψυχὴν μεγαλητέραν, εὐγε-εστέραν.

Ἐχων ἤδη χρήματα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ μου, ἤρχισα τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, ὑποσκάπτων τὰ θεμέλια. Τὸ πρῶτον ἀπαιτούμενον ἦτον ὡς ἀπαλλαγὴ τῶν δεσμῶν μου. Πρὸς τοῦτο δὲ μ' ἐπρομήθευτεν ὁ Γερχάρδος δύο μικρὰς ῥίνας. Καὶ δι' αὐτῶν ἔφερα εἰς πέρας τὸ ἔργον, ὅσον καὶ ἂν ἦτον ἐπίπονον.

Τὸ κλειθρον τοῦ κρίκου τοῦ ποδός ἦτον ὀλίγον πλατὺ, καὶ ἰδύνατο νὰ ἀναγερῇ σχεδὸν ἐπὶ ἐν τέταρτον δακτύλου. Ἐπομένως ἐρρίνισα κάτωθεν τὴν γλωσσίδα ἥτις διήρχετο δι' αὐτοῦ, καὶ ὅτω μᾶλλον ἐρρίνιζον, τότε μᾶλλον τὸ κλειθρον ἠνοιγέτο, μέχρις ὅτου ἐκοψά τὴν γλωσσίδα ὀλόκληρον, καὶ τότε ἤδυνήθη ὡς ἀποσύρω τὸν κρίκον, χωρὶς νὰ φαίνεται οὐδεμία τομὴ εἰς τὸ ἐξω τῆς γλωσσίδος μέρος, τὸ μόνον δυνάμενον νὰ ἐξετασθῇ. Τὰς δὲ χεῖράς μου δι' ἀδιακόπων προσπαθειῶν κατώρθωσα νὰ τὰς συστέλλω οὕτως, ὥστε νὰ ἐξέρχωνται καὶ νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰ δεσμά. Ἐπειτα δὲ δι-ῥρίνισα τὸν στρόφιγγα, καὶ ἀπὸ ἐν τῶν καρφίων τοῦ ἐδάφους, ποδαῖον τὸ μῆκος, κατεσκεύασα ἓνα ἐλικτήρα δι' οὗ ν' ἀνοίγω τοῦς κοχλίας, ὥστε ἐπὶ τῆς ἐπιθεωρήσεως ἔχον οὐδὲν ἐφαίνετο. Ὁ περὶ τὸ σῶμα μου κρίκος ὀλίγον μ' ἐμπόδιζε· περισσότερον ὅμως ἢ ἄλλοις ἥτις διήρχετο διὰ τῆς ῥάβδου τῶν χειρῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἐρρίνισα ἓνα κρίκον, καὶ ἐν καιρῷ ἐπλήρουν τὸ διαστήμα με ἄρτον ὃν ἐτίθειν εἰς ῥινίσματα τῆς ῥάβδου καὶ σκωρίας, καὶ τὸν ἐξήραινεν εἰς τοῦ σώματός μου τὴν θέρμην. Ἐδυνάμην ἐπομένως νὰ στοιχηματίσω ὅτι ἐκτός ἂν ἐκτύπων διὰ σφύρας τὴν ἄλυσιν κρίκον πρὸς κρίκον ἦτον ἀδύνατον ν' ἀνακαλύψωσι τὸ μυστήριον.

Τὸ παράθυρον ποτὲ δὲν ἐθεωρεῖτο με πολλὴν ἀκρίβειαν· διὰ τοῦτο ἀφῆρεσα τὰς δύο ῥάβδους δι' ὧν αἱ κιγκλίδες ἐστερεοῦντο εἰς τὸν τοίχον, καὶ καθ' ἡμέραν τὰς ἐναπέθετον πάλιν, ἐπιγρίων αὐτάς. Ἐλαβον δὲ καὶ σιδηρόμιτον παρὰ τοῦ Γερχάρδου, καὶ ἐδοκίμασα ἀνέδυνάμην εὐκόλως νὰ μιμηθῶ τὸ δικτυωτόν. Εὐρών δὲ ὅτι τὸ κατώρθουν, ἐκοψα τὸ ὑπάρχον, καὶ ἀντικατέστησα ἄλλο ὑπ' ἐμοῦ κατεσκευασμένον, ὥστε οὕτως εἶχον πλέον ἐλευθέραν τὴν κοινωνίαν μετὰ τῶν ἐκτός, καὶ καθαροῦ ἀέρος προσθήκην, καὶ ἔλαβον διὰ τοῦ τρόπου τούτου διίσωρα τῶν χρησίων εἰς τὴν ἐργασίαν μου, κηρία καὶ ὕψικαν. Διὰ νὰ μὴ φαίνεται δὲ τὸ φῶς, ἐκρέμων τὸ πέπλωμα τῆς κλίνης μου εἰς τὸ παράθυρον, καὶ οὕτως ἡργαζόμην χωρὶς φόβου μὴ ἀνακαλυφθῶ.

Ἀφ' οὗ δὲ τὰ πάντα παρεσκευάσθησαν, ἤρχισα τὴν ἐργασίαν. Τὸ ἔδαφος τοῦ δεσποτηρίου μου δὲν ἦτον λιθόστρωτον, ἀλλὰ σανιδόστρωτον ἀπὸ δρυϊνὰς σανίδας, τριῶν δακτύλων τὸ πάχος· τρία δὲ στρώματα τοιούτων σανίδων ἦσαν ἐπαλλήλως διατταυρούμενα, καὶ συνεδέοντο διὰ καρφίων, πάχος μὲν ἡμίσεως ἐχόντων δακτύλου, μῆκος δὲ ποδός. Περισκάψας τὴν κεφαλὴν ἐνὸς καρφίου, μετεχειρίσθην τὴν ὁπὴν ἥτις ὑπῆρχεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου τῶν χειρῶν μου καὶ τὸ ἐξήλωσα· τὸ καρφίον δὲ τοῦτο ὥξυνα ἐπὶ τοῦ ἐπιταφίου μου λίθου εἰς γλυφίδα ἐξαίρετον.

Μετὰ ταῦτα ἐκοψα τὴν σανίδα ἐπὶ ἐνὸς δακτύλου καὶ ἐπέκεινα πλάτος, ὅπως δύναμαι νὰ ἐργάζωμαι κατὰ βάθος. Ἀφαιρέσας δὲ τμήμα σανίδος, ἐπὶ δύο δακτύλους ἀπὸ τὸν τοίχον πατούμενον, τὸ ἐκοψα ὥστε νὰ ἐφαρμόζεται ἐντελῶς ἀντὶ τοῦ σκαφέντος· τὴν δὲ οὕτω γενομένην ὁπὴν ἐπλήρωσα με ἄρτον, καὶ ἐπέχυσα σκόνιν, ὥστε οὐδεμία ἐδύνατο νὰ κινηθῇ ὑποψία. Οὕτως ἐξηκολούησα τὴν ἐργασίαν μου ἐλευθερώτερον, καὶ διατρύπησα μετ' οὗ ποιοῦ τὰς ἐννεα-δακτύλους σανίδας, ὑπ' αὐτάς δὲ εὗρον λευκὴν καὶ λεπτήν, ἄμμον, ἐφ' ἧς ἦτον ὠοδομημένον τὸ φρούριον. Ὅσῃν δὲ αὐτῆς ἐξήρχον, τὴν ἐσκόρπιζον ἐπιμελῶς ὑπὸ τὰς σανίδας. Ἀλλ' ἄνευ ἐξωθεν βοήθειας μοι ἦτον ἀδύνατον νὰ προβῶ, διότι σκάπτων ἔπρεπε νὰ ἔχω παῦ νὰ ῥίπτω τ' ἀνασκαπτόμενα. Ὁ Γερχάρδος μ' ἐβοήθησε καὶ εἰς τοῦτο, δούς μοι ὀλίγον ὕψισμα ἐκ τοῦ κοινοτέρου. Ἐκ τούτου κατεσκεύασα στενὰ καὶ μακρὰ τακία, τὰ ἐπλήρουν χρώματος, καὶ διὰ τῶν κιγκλίδων τὰ ἐδίδον εἰς αὐτὸν ὅσας ἐρρούρει· αὐτὸς δὲ ἐσκόρπιζεν ἢ ἀπεκόμιζε τὸ πεφαιχόμενον τῶν.

Μετ' ὀλίγον ὁμοῦς ἀνέσκαψα ἀριετὸν τόπον ὥστε νὰ τὰ κρύπτω ὑπὸ τὸ ἔδαφος· ἀπέκτησα δὲ καὶ περισσότερα ἐργαλεῖα, καὶ δύο πιστόλια, πυρίτιδα, σφαίρας, καὶ μίαν λόγχην. Ἀλλὰ συγχρόνως ἀνέκα-λυψα ὅτι τὰ θεμέλια τῆς φυλακῆς εἶχον οὐχὶ δύο, ἀλλὰ τεσσάρων ποδῶν βάθος. Ὅπως ὀρύξω δὲ αὐτὰ χωρὶς νὰ γνωσθῶ καὶ νὰ ἀκουσθῶ, ἀπητείτο καιρὸς, ἐργασία ὑπομονή! Ἀλλὰ τί εἶναι ἀδύνατον ὅταν ὑπάρχη ἀπόφασις;

Ἡ ὁπὴ ἦν ἡργαζόμην ἔπρεπε νὰ ἔχη τεσσάρων ποδῶν βάθος, ἴσον πρὸς τὸ τοῦ τοίχου, καὶ πλάτος ἱκανόν, ὥστε νὰ δύναμαι νὰ γονατίζω ἐν αὐτῷ. Ἦτον δὲ ἡ ἐργασία ἀκατανοήτως ἐπίπονος, διότι ἡ ἀρχαζόμην νὰ σκάπτω ἐκτάδην κείμενος κατὰ γῆς, καὶ ἔπειτα νὰ κύπτω ὅπως ἐξάω τὸ χῶμα, καὶ ὅλα ταῦτα ἐντὸς διαστήματος στενωτάτου. Μεθ' ὅλους δὲ τούτους τοὺς ἀγῶνας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἔπρεπεν ἔπειτα τὰ πάντα νὰ ἐναποτίθενται εἰς τὴν θέσιν τῶν, νὰ περιδέωμαι τὰς ἀλύσεις μου πάλιν, καὶ εἰς τοῦτο ἀπητείτο πολλῶν ὥρων ἐργασία. Τὴν μεγίστην βοήθειαν μοι παρεῖχον τὰ κηρία καὶ τὸ φῶς· ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ Γερχάρδος ἤμας μόνον κατὰ δεκαπενθημερίαν ἐπα-νῆρχετο ὡς φρουρὸς, ἡ ἐργασία μου δὲν ἤδύνατο νὰ προχωρήσῃ ταχέως. Εἰς τοὺς σκοποὺς ἦτον ἀπηγορευ-μένον ἐπὶ ποινῇ θανάτου νὰ μοι ὁμιλῶσι, καὶ ἐγὼ, φοβούμενος μὴ προδοθῶ, δὲν ἐτόλμων νὰ τοῖς ἀπο-τείνω τὸν λόγον καὶ νὰ τοῖς ζητήσω βοήθειαν.

Μὴ ἔχων θερμάστραν αὐτὸν τὸν χειμῶνα, ὑπέφερον πολὺ ἀπὸ ψύχους· ἀλλ' ἡ καρδία μου ἦτον εὐθυ-μος, διότι ἐδίδον τῆς ἐλευθερίας τὴν πιθανότητα. Καὶ ὅλοι ἐξαπλήθυνον βλέποντές με τόσον παιδρὸν.

Ὁ Γερχάρδος μ' ἔφερε καὶ τροφὰς πολλάκις, πρὸ πάντων ὁλλάντας καὶ παστὰ ἐτοιμα-κρέατα, δίδοντά μοι νέας δυνάμεις. Ὅταν δὲ δὲν ἔσκαπτον, ἔγραφον σατύρας καὶ στίχους. Οὕτω παρήρχετο ὁ καιρὸς, καὶ ἐγὼ, καίτοι δεσμότης, ἤμην εὐχαριστημένος. Ἐν ᾧ ὁμοῦς ἐνόμιζον ἑμαυτὸν ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ, αἰφνης συνέβη τι, μικρὸν μὲν καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ μέγιστον ἐν

τῇ στάσει μου, κινδυνεύσαν δὲ ν' ἀνασπάσῃ προῤῥί-
ζους πάσας μου τὰς ἐλπίδας.

Ὁ Γερχάρδος εἶχεν ἐργασθῇ μετ' ἐμοῦ, καὶ τὴν
πύλιν ἀντικατέστη ὑπ' ἄλλου· ἐνῶ δ' ἐγὼ ἀποκαθί-
πτων εἰς τὴν θέσιν τοῦ τοῦ παράθυρον, διότι ὅταν συ-
νηραζόμην μετὰ τοῦ Γερχάρδου ἢ ἀγκαζόμην νὰ τὸ
ἀραιῶ, ἐγλύστρησεν ἀπὸ τὰς χεῖρας μου, καὶ ἐθραύ-
σθησαν τρία τοῦ ὕψους. Ὁ Γερχάρδος δὲν ἐμελλε νὰ
ἐκτετρέψῃ πλέον μέχρις οὗ ἐπα-ἐλθῇ ἡ ἐποχὴ τῆς
φρουρᾶς τοῦ ἔθνους δὲν εἶχον ἀφορμὴν νὰ συνο-
μιλήσω καὶ νὰ συνεννοηθῶ μετ' αὐτοῦ περὶ τοῦ τρό-
που τῆς διορθώσεως. Ἐμείνα εὐμένως ἐπὶ μίαν
ὥραν σκεπτόμενος καὶ διατάζων· διότι ἀναμφισβη-
τήτως ἂν εἶχε παρατηρηθῇ τὸ τετραυσιμένον παρά-
θυρον, ἐπειδὴ ἤμην σιδηροδέσιμος, θὰ ἐξεταζόμην
ἀμέσως αὐστηρῶς, καὶ τὸ ψευδὲς δικτυωτὸν ὃ ἀνε-
καλύπτετο ἐν τῷ ἄμα.

Ἐπλησίασα λοιπὸν, καὶ ὁμίλησα πρὸς τὸν σκοπὸν,
ὅστις ἐνύριζε περιδιαβάζων.

— Φίλε, τῷ εἶπα, λυπήτου ὅχι ἐμὲ, ἀλλὰ τοὺς
συντρόφους σου· διότι ἂν δὲν πεισθῇς εἰς ὅ,τι σὺ
προτείνω, βεβαίως θὰ καταδικασθῶν εἰς θάνατον.
Θὰ σοὶ ρίψω τριάκοντα φλωρία ἀπὸ τὸ παράθυρον,
ἂν θέλῃς νὰ μοὶ κάμῃς μικρὰν χάριν.

Ὁ στρατιώτης ἔρεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σιωπῶν,
τέλος δὲ ἀπεκρίθη ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Πῶς; ἔχεις λοιπὸν χρήματα;

Ἀμέσως δ' ἐγὼ ἐμέτρησα τὰ τριάκοντα φλωρία
καὶ τὰ ἔρριψ' ἀπὸ τὸ παράθυρον. Ἐκεῖνος δὲ μ' ἐρώ-
τησε τί εἶχει νὰ κάμῃ, καὶ ἐξηγήσατο αὐτῷ τὴν δεινὴν
θέσιν μου, τῷ ἔωχα τὸς διατάξεις τοῦ παραθύρου
ἐπὶ χαρτίου. Κατ' εὐτυχίαν ὁ ἄνθρωπος αὗτος ἦτον
πολημρὸς καὶ φρόνιμος. Ἐπομένως κατῴρθωκε καὶ
μ' ἐπρομήθευσε τὸ ὕψος. Ἐγὼ δὲ τὸ ἐφέρμοσα εἰς
τὴν θέσιν τοῦ καὶ οὕτως ἤμην ἀσφαλὲς πάλιν.

Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἔγραψα καὶ δευτέραν ἐπι-
στολὴν καὶ τὴν ἔπεμψα εἰς Γούμμερν, ὅπως μετα-
βιβάσθῃ εἰς τὸν ἐν Βιέννῃ ἀνταποκριτὴν μου. Αὕτη δὲ
συνελήφθη, καὶ ὁ πρίγκιψ Φερδινανδὸς ἤλθε νὰ ἐξε-
τάσῃ διὰ τίνων τρόπων ἐσταλῇ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου.
Ἀλλ' ἐγὼ ἐσιώπησα, καὶ οὐδεμίαν ἀπειλὴν ἐν κατῴ-
ρωσε ν' ἀνοίξῃ τὰ χεῖλη μου.

Τότε ἐδικλασιασθήσαν οἱ σκοποὶ, καὶ μετ' ὀλίγον,
ὅταν τὸ πλείστον τῆς φρουρᾶς ἐξεστράτευσε, καὶ διω-
ρίσθη νέος φρούραρχος ὁ Βόρκ, μοὶ ἐδόθη περὶ τὸν
τράχηλον βαρύτατον περιέβρατον, συνδεόμενον μετὰ
τῶν ἀλύσεων τῶν ποδῶν μου. Ἡ θέσις μου ἦτον ἤδη
πῶ ὄντι ἀξιοθρήνητος. Διότι ὁ περὶ τὸν τράχηλον
περσιστὸς ἐκεῖνος κρίκος μ' ἐπροξένει πόνους, καὶ μὲ
ἐμπόδιζε νὰ κινῶμαι. Οὐδ' ἐτόλμων δὲ ν' ἀποπειραθῶ
ὅπως ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὰ βαρὴ ταῦτα ζετμῶ, πρὶν
ἐκί τινὰς μῆνας παρατηρήσω μετὰ προσοχῆς κατὰ
ποῖον τρόπον τὰ ἐπιθεώρουν οἱ δεσμοφύλακες, καὶ
ποῖον αὐτῶν μέρος ἐνόμιζον ἐπισφαλές. Τὰς ἀπὸ
τοῦ τραχήλου μου κατερχομένας ἀλύσεις ἤναγκαζό-
μην νὰ τὰς ὑποστηρίξω ποτε μὲ τὴν μίαν χεῖρα καὶ
ποτε μὲ τὴν ἄλλην· διότι ἂν τὰς ἀφηνον νὰ κρέμω-
ται ὀπίσω μου, θὰ μὲ ἐπνιγον, ἂν δ' ἐμπρός, μ' ἐπρο-

ξένουν σφοδρότατον κεφαλόπονον. Ἡ βλάβος τῶν
χερῶν μου ἐδίαζε τὴν μίαν νὰ κρέμπται κάτω, ὅταν
ἐστρεφόμην εἰς τὸν ἀγῶνά μου, δὲ τῆς ἄλλης δὲ
ἐκράτουν τὰς ἀλύσεις μου, καὶ τοῦτο τοσαύτην οἰμω-
δίαν ἐφερον εἰς τοὺς μυῶνάς μου, καὶ τοσοῦτον ἐμ-
πόδιζε τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, ὥστε καθ' ἡμέ-
ραν ἐδύλεπον τοῦ βραχίονά μου ἰσχυροτέρους καὶ
ἀσθενεστέρους. Ἐνκεῖ-αι πότον ὁ ἔργον ἐδυνάμην νὰ
κοιμηθῶ εἰς τοιαύτην θέσιν. Τέλος δὲ σῶμα καὶ
πνεῦμα ἐνέλωκαν εἰς τῶν δεινῶν ταύτην τὴν ἐπισώ-
ρευσιν, καὶ κατελήθη ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ.

Ἀλλ' ὁ τυραννικὸς Βόρκ ἦτον ἀκαμπτος· ἐπεθύ-
μει μάλιστα νὰ ἐπιταχύνῃ τὸν θάνατόν μου, ὅπως
ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τοὺς φόβους καὶ τὰς φροντίδας τοῦ.
Ὅποιον πείραν ἔλαβαν τότε τῆς ἐλευθερίας θέσεως δε-
σμώτου ἀθηνού, μὴ ἔχοντος οὔτε κλίνην οὔτε ἰα-
τρικόν, οὔτε ἀνθρωπίνην βοήθειαν. Ὅταν πάσχωτι
καὶ σωματικαὶ δυνάμεις, ἐνδίδει τότε καὶ τὸ λογικόν,
καὶ ἡ δυνάμις, καὶ ὁ ἥρωϊσμός καὶ ὅλα αἱ εὐγένεστε-
ραι τοῦ πνεύματος ιδιότητες. Μέχρι τοῦδε ἡ ἀνά-
μνησις τῶν βατάνων μου κατὰ τὴν τρομερὰν ἐποχὴν
ἐκείνην μὲ παραττᾷ εἰτέτι καὶ ἐξάπτει τὸ αἶμά μου
εἰς βαθμὸν ὥστε σχεδὸν δὲν μ' ἀρῇ νὰ ἐπιχειρήσω
τὴν περιγραφὴν τῶν.

Καὶ ὅπως ἡ ἐλπίς δὲν μ' ἐγκατέλειπεν ἐντελῶς.
Ἡ ἀπελευθερώσις μου μοὶ ἐφαίνετο πιθανή, πρὸ
πάντων ἂν συνωμολογεῖτο εἰρήνη μεταξὺ Αὐστρίας καὶ
Πρωσίας, καὶ ἐγκαρτέρησα ἰσως εἰς ὅ,τι οὐδεὶς ἄλ-
λος ἤ'ελεν ἐγκαρτερήσει, ἔχων ὡς ἐγὼ πιστόλας, ἡ
ὅποια δὴποτε ἄλλον αὐτοχειρίσεως τρόπον.

Ἐπὶ δύο μῆνας ἐξηκολούθητα ἀσθενῶν, καὶ εἰς
τοσαύτην ἀτονίαν κατήντησα, ὥστε σχεδὸν δὲν ἐδυ-
νάμην νὰ φέρω εἰς τὰ χεῖλη μου τὴν ὕδριν. Ἀς
φαντασθῇ ἕκαστος ποῖα ἡ βάσανος ἀνθρώπου δεινῶς
νυσοῦντος, ἐπὶ δύο μῆνας κινήσεως ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ
ἰδαφους, ἐντὸς δεσμοτηρίου ποταμοῦ, φοβεροῦ καὶ
καθύγρου, ἀνευ κλίνης καὶ ἀνευ ἀχίρου, ἀλυτοδέ-
του μὲ βαρύντατα σιδήρα, μὲ μόνην τροφὴν ξηρὴν
ἄρτον μέλανα, χωρὶς τοῦ ἐλαχίστου ζωμοῦ, χωρὶς
ἰατροῦ, χωρὶς φίλου παραμυθεύοντος, καὶ εἰς οὐδὲν
ἄλλο στηρίζοντος τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας τοῦ,
ἐκτὸς τῆς σωματικῆς βώμης τοῦ.

Ἀλλ' αἱ βάσανοί μου ἐκίνησαν τὴν συμπάθειαν πολ-
λῶν ἀξιοματικῶν τῆς φρουρᾶς, οἵτινες ἐνίστε ἤρχον-
το κρυφίως καὶ μ' ἐπεσκέπτοντο, καὶ μ' ἐφίρον καὶ
τινα μικρὰ πράγματα συντελοῦντα εἰς τὸ νὰ μοὶ κα-
θιστώσι φορητοτέρην τὴν ὑποξίν. Εἰς μάλιστα ἐξ
αὐτῶν, ὁ ὑπολοχαγὸς Σοντάγ, μ' ἐπρομήθευεν ὡς
καὶ τὰ μέσα τοῦ ν' ἀραιέσω ὅλας μου τὰς ἀλύσεις,
καὶ μοὶ ἔδωκε πληρωσάρια περὶ τῆς ἀκριβοῦς θέσεως
τῆς εἰρηκτῆς μου. Ἐμαθα δὲ παρ' αὐτοῦ, ὅτι ἂν ἐδυ-
νάμην νὰ ὑποσκάψω τριάκοντα τρεῖς πόδας, ἤμην
ἀριύκτως ἐλεύθερος. Ἡ ἐργασία διευκολύνετο ὅπως
οὐν διὰ τὴν φύσιν τοῦ ἰδαφους, συνισταμένου εἰς λε-
πτὴν λευκὴν ἄμμον. Διὰ τοῦ ὀρύγματος ταύτου ἐμελ-
λον νὰ εἰσελθῶ εἰς ὑπόγειαν σύριγγα, ἥς ἡ θύρα ἐσυμ-
φωνήθη ὅτι θὰ μείνῃ ἀνοιχτή, ἅμα ἤμην ἐτοιμὸς διὰ
τὴν δραπέτευσιν.

Λαβὼν λοιπὸν ἐργαλεῖα καὶ κηρία, ἤρχισα τὴν ἐργασίαν ἀνυπερθέτως, καὶ τὴν ἐξηκολούθησα ἐπὶ ἑξήμισιν μηνῶν· ἦτον δὲ ἡ μεγίστη τῶν διακοιῶν μου πῶς καθ' ἡμέραν νύ φερω τὴν ἀνασκαπτομένην ἄμμον ἐν τῷ τοῦ ὀρύγματος καὶ πάλιν ὀπίσω, ὅπως μὴ ἀνακαλυφθῶ. Ἀλλὰ τὸ κατώρθωσα τοῦτο, καὶ καθ' ἑκάστην τὸ ἔδαρος ἀποκαθίστατο ὡς ἦτο πρὶν. Ἀπαξ ἡ ὑπόγειος ἐργασία μου ἠκούσθη ἀπὸ ἑνα τῶν σκοπῶν, ὅστις εὐθὺς εἰσποίησε τὸν ἀξιωματικόν. Ἀλλὰ πρὶν αὐτὸς ἔλθῃ εἰς ἐπισκεψίν μου, εἶχον εὐτυχῆσαι νὰ ἀποκαταστήσω τὰ πάντα εἰς τὴν θέσιν των, ὥστε δὲν ἀνακαλύσθην. Τέλος ἐρῶνθεν ἡ ἡμέρα καθ' ἣ ἐμελλον νὰ διαλύω. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν συνέβη νὰ φερωτῇ ὁ ἴδιος στρατιώτης· ἀκούσας με δὲ αὐτὸς καὶ οὗτοι, καὶ θιγόντων τὴν φιλοτιμίαν τοῦ προεβλημένου, δότι δὲν ἐπιστεύθη τὴν πρώτην φοράν, εἰδωπόητιν ἐκ νεοῦ περὶ τοῦ παραδόξου ὑπογείου κρότου. Τότε . . . ἀεκαλύθη πᾶσα ἡ ἐργασία μου, τότε οἱ οὐκ ἀπέραντοι ἀγῶνες ἐματαιώθησαν.

Ἐκτετε νῆαι βῆανον ἐφείρε κατ' ἐμοῦ ὁ ἀπάνθρωπος δεσμοφύλαξ, ὁ φρουραρχὸς Βόρκ· δέταξε δηλαδὴ νὰ μὴ με ἐπιτραπῇ νὰ κοιμῶμαι, καὶ ἀνὰ πᾶν τέτακτον οἱ σκοπεῖ νὰ φωνάζουν καὶ νὰ μ' ἐμπνοῦν. Καὶ ἡ φωνὴ αὕτη διαταγὴ ἀμέσως ἐξετελέσθη. Τῷ ὅτι ἡ ποινὴ αὕτη ἦτον ἀνωτέρα τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Καὶ ὅμως κατ' ὀλίγον ἐκ συνηθείας κατ' ἡμέραν κοιμῶμενος ν' ἀποκρίνωμαι. Ἡ ἀνήκουστος αὕτη σκληρότης ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη!!! Ἀλλὰ τέλος με ἀσέλλαξεν αὕτης ὁ εὐγενὴς ἡγεμὼν τῆς Ἑς-Κασιέλης, καὶ διὰ μεσιτείας τοῦ μοῖ ἐπετρέπη πάλιν νὰ κοιμῶμαι ἡτύχως.

Ἡ κατὰ τὴν ἐξουσίαν μου ἐβελτιώθη ὀλίγον ὅταν ἐπαυθῇ ὁ Βόρκ, καὶ ἦλθε φρουραρχὸς ὁ Ρέιχμάρκ. Αὐτὸς μοῖ ἐτέτραψε περισσότερον ἄερα καὶ περισσότερον φῶς, καὶ ἐκτετε εὖρον διασκεδαστὴν νὰ χαράττω δι' ἐνὸς κρηφου στίλους καὶ ζώδια ἐπὶ τῶν μαλυδίνων παροφιδίων, ἐν αἷς μοῖ ἐφέρετο ἡ τροπὴ μου ἀρθωνωτέρῃ ἢ ὅπως τοῦν καὶ πικριωτέρῃ. Ἡ ἐξίς μ' ἐτελειοποιήσεν εἰς ὑτέρτατον βαθμὸν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐργασίας, καὶ αἱ παροφίδες μου κατ' ἡμέραν ἐπὶ ζήτητοι. Ἐπὶ μιᾷ φερ' εἰπεῖν, ἦ τις, ὡς ἤκουσα, πολλὴν ἐντύπωσιν ἀπετέλειεν ἐν Βιέννῃ, εἶχον χαράξει πτηνὸν κατὰ κλειστον εἰς κλωβίον κρατούμενον ὑπὸ Τούρκου· παρ' αὐτῷ δὲ τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν. «Τὸ πτηνὸν ψάλλει καὶ ἐν μέσῳ τῆς καταιγίδος. Ἀλλ' ἀνοίξατε τὸν κλωβὸν του, θραύσατε τὰ δεσμά του, ὦ φίλοι τῆς ἀρετῆς, καὶ τὰ κελαδῆματά του θὰ γίνωσι τῶν οἰκιῶν σας ἡ τέρψις.»

Τότον δὲ ἐκθύμως ἐδόθην εἰς τὴν γλυπτικὴν τῶν παροφιδίων τούτων, ὥστε ὑπῆρχε κίνδυνος μὴ περὶ φρονήτω, ἢ μὴ τυρλωθῶ. Ἐξηκολούθουν ὅμως τὴν ἐργασίαν ταύτην πρὸς ἀνακούρισιν τῶν δεινῶν μου, καὶ ὅπως ἐπαρκῶ εἰς τὴν γενικὴν ζήτησιν τῶν ἀπομνημονευμάτων τούτων τῆς καθείρξεώς μου. Ἡῦξεν δὲ πολὺ τὸν ἀγῶνά μου ἐπὶ τῆς ἀσχολίας ταύτης ἡ θλίψις τοῦ ὀγκώδους κρίκου ὅστις ἐδάφυνεν ἐπὶ τοῦ τραχήλου μου· καὶ ἐπὶ τινὰ καιρὸν μάλιστα ἠναγκάσθην νὰ ἐγκαταλείψω τὸ ἐκούσιον τοῦτο ἔργον. Μοῖ

ἐπῆλθε δὲ καὶ ἕτερον δυστύχημα, ἡ στέρησις ἐνὸς συντρόφου, εἰ οὐ τὴν παρουσίαν κατ' ἀρχὰς δὲν εἶχον προτίξει. Πρὸ οὗτω ἑτῶν εἶχον ἐξημισίον ἕνα ποντικὸν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἐπαίξε πλησίον μου καὶ ἐπρωγεν ἀπὸ τὸ στόμα μου· καὶ μετὰ ταῦτα ἐμαθε καὶ διαφορὰ παίγνια, πολὺ συντελοῦντα εἰς διασκεδαστὴν τοῦ μονήρου μου βίου. Μίαν ἐσπέραν ἦτον εὐθυμότερος τοῦ σηνήλου, καὶ ἐχόρευε καὶ ἐπῆδον· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐγὼ ὠμίλουν πρὸς αὐτόν, οἱ ἠνωμένοι οὗτοι θόρυβοι ἐφείλκυνται τὴν περιστοχὴν τοῦ στρατιώτου, ὅστις εἰσποίησε τοὺς ἀξιωματικούς, καὶ αὐτοὶ ἀπεφάσισαν ὅτι ὑποκτόν τι συμβαίνει ἐντὸς τῆς εἰρατῆς μου. Κατὰ τὰ χαράγματα ἐπομένως ἠνεώχθησαν θορυβωδῶς αἱ θύραι, καὶ εἰσῆλθον ὁ ὑπαπιστής τῆς πλατείας, εἰς τοὺς τοῦ στρατιώτου, καὶ ἐγένετο ἀκιδεστικὴ ἐπιθεώρησις καὶ τοῦ ἐδάρους, καὶ τῶν τοίχων, καὶ τῶν ἀλύσεων, καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς μάτην. Μ' ἐρώτησαν ἐπομένως τί ἐδήλου ὁ κρότος ὃν ἤκουσαν, καὶ ἐγὼ εἶπα περὶ τοῦ ποντικοῦ, ἐτύριξα, καὶ ἀμέσως αὐτὸς ἦλθε καὶ ἐπῆδον εἰς τὸν ὠμόν μου. Ἀλλὰ τίς νὰ τὸ πιστεύῃ; ἐδόθη διαταγὴ νὰ μοῖ ἀφαιρεθῇ. Τούτῳ χίττον παρεκάλεσα θερμῶς νὰ φεισθῶσι τῆς ζωῆς του, καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τῆς ἡμέρας μ' ἔδωκε τὸν λόγον τῆς τιμῆς του νὰ τὸν χάρισθαι εἰς κυρίαν ἥτις ἐμελλε νὰ τὸν ἐπιμεληθῇ μετὰ πολλῆς συμπαθείας. Ἐπομένως ὁ δυστυχὴς μου μὲς μοῖ ἀφῆρθη καὶ ἐδόθη εἰς τὴν κυρίαν. Ἀλλὰ δὲν εὐχαριστεῖτο παρὰ τοῖς νέοις τοῦ φίλοις. Ἐκλείσθη εἰς κλωβίον, ἀλλὰ ἔμενε κατηφής, δὲν ἤθελε νὰ φάγῃ, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εὐρέθη νεκρός.

Ἡ στέρησις τοῦ μικροῦ τούτου συντρόφου μ' ἐδύθειν ἐπὶ τινὰ καιρὸν εἰς μελαγχολίαν. Μετὰ ταῦτα δ' ἐσχεδιάσα νίαν δραπέτευσιν, ἀλλὰ δὲν ἐπρόβθασα νὰ τὴν ἐκτελέσω. Πάντοτε ἠλπίζον ὅτι ὅταν κλεισθῇ μετὰξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσίας εἰρήνη ἐμελλον νὰ ἐλευθερωθῶ. Ἀλλὰ πρὸ ἐννέα μηνῶν ἡ εἰρήνη εἶχε κλεισθῇ, καὶ ἐγὼ ἤμην ἀκόμη δέσμιος. Εἶχον λησμονηθῇ ἄραγε; Ἐνόμιζον ἤδη ὅτι πρέπει νὰ ἐγκαταλείψω πᾶσαν ἐλπίδα, ὅταν αἰρήνης ἡ ἡμέρα τῆς ἐλευθερίας ἀέλαμψεν. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς στρατιωτικῆς ἐπιθεωρήσεως, ἦλθεν ὁ κόμης Σχλείδεν, ὑπολοχαγὸς τῶν σωματοφυλάκων, καὶ ἔφερε τὴν διαταγὴν τῆς ἀπελευθερώσεώς μου. Χαρμόστινον εὐαγγέλιον! Τὰ δεσμά μου ἐπίσα, καὶ ἀπεδόθην εἰς τὴν ἐλευθερίαν.

Ἐλευθερώθην δὲ τὴν 24 Δεκεμβρίου 1763, διαμείνας δέσμιος ἐν Μαγδιβούργῳ ἐννέα ἔτη, πέντε μηνῶν καὶ ἑνδεκα ἡμέρας, προτέτι δὲ καὶ δεκαεπτὰ μηνῶν ἐν Γλάτς, ἦτοι τὸ ὅλον ἑνδεκα ἔτη. Οὕτω τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας μου, αἱ λαμπρότεραι ὥραι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἐμαράνθησαν ἐντὸς τοῦ σκότους τῶν δεσμοτηρίων. Καὶ διατί; δι' ἀνύπαρκτον ἐγκλημα, διὰ κατηγορίαν δι' ἣν οὐδέποτε ἐδικάσθην, καὶ ἥς ἡμην ἀθῶος.

Αἱ μετὰ ταῦτα τέχαι.

Ὁ Τρέγκ ἀπελύθη ἐκὶ συμφωνίας ὅτι οὐδέποτε ἡ-

θελε πλέον πατήσει της Πρωσίας τὸ ἔδαφος, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Πράγαν τῆς Β-ημίας. Ἐκεῖθεν δ' ἀπῆλθεν εἰς Βιένναν ὅπως λάβῃ κατοχὴν τῆς ἰδιοκτησίας του· ἀλλὰ μὴ ἐπιτυχάνων καὶ νουθετῶς διακείμενος, ἀπῆλθεν εἰς Ἀκούας Σιζτίνας (Αἰζ-λά Σχαπέλλ) πρὸς χρῆσιν τῶν ἱαματικῶν ὑδάτων. Ἀποκατέστη δ' ἐν ταῦθα, καὶ ἐν 1765 ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ δημάρχου.

Ἐκτοτε παρεδόθη εἰς τὴν φιλολογίαν, καὶ τὴν πολιτικὴν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν οἴνων, καὶ ἔραψε δράμα ἐπιγραφόμενον «Μικρὸν ἥρω», ἃ ᾧ προτίθετο νὰ ἀναγράψῃ τὸν χαρακτήρα Φρειδερίκου τοῦ τυράννου του. Ἐξεδίδε δὲ καὶ περιοδικὸν ἐβδομαδιαῖον σύγγραμμά, ἐπιγραφόμενον «ὁ φιλόανθρωπος». Ἐν 1772 ἤγαγε τὴν ἐκδοσὶν καὶ πολιτικῆς ἐφημερίδας, καὶ διεύθυνεν αὐτὴν ἐπὶ τινὰ χρόνον μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Τὸ ἐμπόριόν του ὁμῶς ἀπέτυχε, καὶ τότε ἐπεσκέφθη τὴν Ἀγγλίαν. Ἐπειτα δ' ἐπέστρεψεν εἰς Αὐστρίαν, καὶ ἐνταῦθα ἡ Αὐτοκρατορίσσα Μαρία Θηρεσία τὸν ἐδέχθη εὐμενέστατα, καὶ ἀπένειμεν εἰς τὴν σύζυγόν του σύνταξιν ἣτις τῇ ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου τῆς αὐτοκρατορίσσης. Ἐνταῦθεν ὁ Τρέγκ ἀπεσύρθη εἰς Ζερβιχ, τὸ ἐν Οὐγγαρία κτῆμά του, καὶ ἐνταῦθα ἡσχολήθη ἐπὶ ἑξ-ἑτὴ εἰς ἀγρονομικὰς ἐργασίας, καὶ ἐδημοσίευσε διάφορα συγγράμματα ἑμμετρα καὶ πεζὰ, μετὰ δὲ ἄλλων καὶ τὴν ἰδίαν του ἱστορίαν. Ὁ Βασιλεὺς τῆς Πρωσίας ἀπέθανεν ἐν 1796, καὶ τότε ὁ

Τρέγκ ἐδυνήθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του, μετ' ἀπουσίαν τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν. Λέγεται δὲ ὅτι τότε ἡ ἡγεμονία ἦτις κατὰ μέρος ἦν ἡ αἰτία ὧν τῶν συμφορῶν του, ζῶτα ἀκόμη εἰς ἡλικίαν προβεβηκυῖαν, τῷ ἐπέδεξε πολλὴν συμπάθειαν δι' ὅλα του τὰ παθήματα.

Ἐῖθε νὰ ἐδυνάμιθα ν' ἀποπερατώσωμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ πολυπαθοῦς τούτου ἀνδρὸς διὰ τινος φαίδρα· περιστατικῶς. Ἀλλ' ἐξ ἐναντίας! Ὁρμητικὸς τὸν χαρακτήρα καὶ ὁ ἴσον ἀπρόδότητος, ἡσπάζθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰς ἀρχάς τῆς ἐν 1789 ἐκραγείσης γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἐπομένως ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς Αὐστριακῆς κυβερνήσεως. Ἐν 1791 ἐπεσκέφθη τὴν Γαλλίαν. Ἀλλ' οἱ καιροὶ ἦσαν κακοὶ, καὶ ἐντὶ νὰ εὕρῃ φίλους, ὡς ἤλπίζε, κατηγορήθη ὡς κατάσκοπος τοῦ Βασιλέως τῆς Πρωσίας καὶ ἐφυλακίσθη εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον. Ἐπειδὴ ὁμῶς εὐδεμία ἀπόδειξις ὑπῆρχε πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γαλοῖας ταύτης σικοφαντίας, ἐμελλε ν' ἀπολυθῇ, ὅταν κατηγγέλθη ὡς μετασχὼν συνωμοσίας ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Ἐπὶ ταύτῃ λοιπὸν τῇ περιστάσει ἐξέγθη τῆς φυλακῆς καὶ ἐκκρατουήθη τῇ 25 αὐγίου 1794. Τιοῦτοιο ὑπῆρξε τὸ θανατηφόρον τέλος τοῦ Βαρόνου Τρέγκ. Μάρτυς κατ' ἀρχὰς τοῦ δεσποτισμοῦ, ἔπειτα ἔπειτα θῦμα τῆς οὐχ ἥττον μιμητῆς καὶ οὐχ' ἥττον ἐκινδυνου, τῆς ἀγρίας καὶ ἀκαθέκτου δημογωγίας.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ).

ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΟΡΙΑΣ.

Ὁ Ἀνδρέας Δόριος ἀνήκει εἰς μίαν τῶν τριῶν δημοκρατικῶν πολιτειῶν αἵτινες κατέκλυσαν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἱστορίαν τοῦ Μεσαίωνος δι' ἀλληγομαχιῶν, καὶ κατακτήσεων, καὶ ἀνδραγαθημάτων, καὶ πρὸ πάντων δι' ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τολμημάτων. Ὁδήγόν πολλοὺς ἔχουσαι τὸν ἔρωτα τῆς πατρίδος, σκοπὸν δὲ αἰετοῦ τὴν φιλοκέρδειαν, ἐπέπιπτον λυσιπώται ἢ μὲν κατὰ τῆς ἀλλῆς, κατεστρέφοντο ἀλληλοδιδόχως, καὶ ἀνεγειρόμενοι αἴφνης ἐπανιλήμβανον μανιωδέστερον τὰς πρώτας ποταγὰς καὶ ἐκδικήσεις. Τῶν Γενουηνσίων ἡ ἐπιβουλὴ διαγωγὴ κατὰ τὸ τελευταῖον δράμα τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἀποδεικνύει ἰδίως εἰς ἡμᾶς, τὼς Ἕλληνας, μετὰ τίνος αἰ δημοκρατίας

τῶν Ἑνετῶν, τῶν Πισατῶν, καὶ τῆς Γενούας, ἐθυσίαζον εἰς τὸν βωμὸν τοῦ συμφέροντος καὶ τὰς ἱερωτέρας τῶν ὑποχρεώσεων!

Ὁ Ἀνδρέας Δόριος ἦτο γέννημα τῆς τελευταίας τῶν πολιτειῶν τούτων, καταγόμενος ἐξ ἀρχαιοτάτης, εὐγενεστάτης, καὶ ἰσχυροτάτης οἰκογενείας. Ὁ λαὸς

τῆς Γενούας, ἀγανακτήσας κατὰ τῆς τυραννικῆς ὀλιγαρχίας, κατὰ τὴν οὐσίαν ὅλας τῆς πατρίδος τὰς δυνάμεις εἰς ἀενάους ἐριδας καὶ ἐμυλίας σποραγμοὺς, ἐξωστράκισε καὶ Γοτθόλους καὶ Γιβελίνους, καὶ οὕτως τοὺς εὐκατρίδας Δορίας. Ἡ καθάρσις αὕτη, ἀντὶ νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐκδοχὴν, ἐξῆψεν ἀπ' ἐναντίας τὸν πατριωτισμὸν τῶν μεγάλων τῆς οἰκογενείας ταύτης, καὶ ἐπὶ τοῦ 1339 μ.χ. τοῦ 1528, ὅτε ἤκμασεν ὁ Ἀνδρέας, ὅλοι σχεδὸν οἱ προπάτορες αὐτοῦ διέ-

